

MESILASTÕUGUDEST JA TÕUARETUSTÖÖST EESTIS.

Loengu kokkuvõte Jänedal 9. veebruaril 2008.a., lektor Mai Endla, PR-4-1.3-4

Mesinduspäev toimus Eesti mesindusprogrammi raames, mida toetab Euroopa Liit

Tõuaretustöö peab olema suunatud mesilasperede tugevuse ja produktiivsuse, talvekindluse ja haigustele vastupidavuse tõstmisele. See peab viima olemasolevate tõumaduste parandamiseni.

Tõuaretustöö tingimuseks on väga hea mesila ja kõrge kvalifikatsiooniga mesinike olemasolu. See mesila peab olema suunatud eeskätt tõuaretusele ja tõuparandustööle. Pidevalt tuleb jälgida erinevate mesilasperede gruppide emade produktiivsust, talvekindlust, haigustele vastupidavust ja meetoodangut. Lisaks sellele on vaja teha vähemalt kümne paremate näitajatega perede mesilaste eksterjööri analüüsid. Kõigi nende näitajate võrdluse tulemusel selgitatakse välja parimad pered mesilas, kelle järglasi võrreldakse ja hinnatakse järgnevatel aastatel. Nii kasvatatakse mesilas kohalikele tingimustele vastavad mesilasemad, kelle järglasi võib paljundada Eesti mesilate tarbeks.

Kahjuks ei tea ma Eestis mesinikke, kes oleksid valmis end jäägitult tõuaretustööle pühendama. Viimastel aastakümnetel on osades Eesti mesilates teostatud küll mesilastõumaterjali paljundust, s.t. välisriikides olevatest tõuaretusmesilatest ja ka tõumesilatest toodud materjalist kasvatatakse mesilasemasid Eesti mesilate tarbeks.

Praeguseks on pideva võrdluse tulemusel tunnistanud Eestis kahe mesilastõu paremust teiste tõugude ees. Kraini mesilase kodumaaks on Sloveenia ja Austria. Kraini mesilane kuulub Euroopa mesilaste põhitõugude hulka. Ta on saleda kehaehitusega hall mesilane. Kraini mesilane on tugeva lennuvõimega, ta lendab ka tuulise, jaheda ja vihmase ilmaga. Alustab lendu hommikul vara ja lõpetab õhtul hilja. Kraini mesilane on väga rahuliku iseloomuga, püsib hästi kärgedel, vargusele mitte kalduv, mis teeb temaga töötamise meeldivaks. Mesilasema munemisvõime küündib heades oludes kuni 2000 munani ööpäevas. Ilmade jahenedes aga langeb ema munemisvõime järsult, mistõttu ei lähe need pered ka väga suureks.

Kraini mesilastõu miinuseks loetakse suurt sülemlemistungit. Selle vältimiseks peab mesinik hoolitsema, et peres oleks pidevalt kunstkärgi (kärjepõhja) ehitustööks ja pere laienemiseks. Kui aga vaatamata sellele ilmuvad sülemikupud, siis päästab sülemlemisest ainult pere poolitamine.

Teiseks Eestis levinud tõuks on itaalia kollane mesilane. Seda tõugu tuuakse Eestisse põhiliselt Soome vahendusel. Itaalia kollane mesilane on erksa kollase värviga väga rahulik mesilane. Ka temaga on seepärast hea töötada. Kuid kahjuks on itaalia mesilane vargushimuline, mis teeb korjaveasel ajal nendega töötamise raskeks.

Itaalia kollane mesilasema on suure munemisvõimega. Soodsates tingimustes muneb ta üle 2000 muna ööpäevas, mistõttu on need pered suuremad kui kraini tõugu mesilaspered. Sellest tingitult nõuavad aga kollased mesilased paremat korjemaad, kuna nad tarvivad ka ise rohkem mett. Heades korjetingimustes on aga itaalia kollase mesilase saagid kraini omadest kõrgemad. Üheks itaalia kollase mesilase miinuseks on ta suhteliselt nõrk talvekindlus.

Lugedes kokku nii itaalia kui ka kraini mesilastõu plussid ja miinused, peab iga mesinik ise otsustama, milline mesilastõug talle rohkem meeldib. On mesinikke, kellele ei meeldi neist kumbki. Nad toovad tõumaterjali näiteks Taga-Karpaatiast. See mesilane on kohapeal kasvatatud Austria või Jugoslaavia (Sloveenia) paljundus. Sisulist vahet karpaatia mesilasel Austria krainiga ei ole.

Muhu saarel kasvatatakse Taanist toodud tõumaterjalist Buchfast-mesilasi. See on Inglismaal aretatud 12- ne tõu ristandmesilane, kelle soontes on samuti kõige rohkem kraini ja itaalia tõu verd.

Isiklikult olen ma pärast võrdluskatsete teostamist Eesti tumemesilase, Kaukaasia halli mägimesilase ja kraini mesilaste vahel otsustanud paljundada ainult Austriast toodud kraini mesilaste järglasi. Paljude aastate jooksul olen ma teinud otsuse Austrias kasvatatava Carnika Singeri mesilasliini kasuks.